

Konstprogram för Vasa Real, grundskola och förskola inför ombyggnad/nybyggnation.

Programmet är framtaget i syfte att förmedla en övergripande ambition för Den konstnärliga gestaltningen vid den ombyggnad och nybyggnad som ansluter till den befintliga skolbyggnaden Vasa Real. Samt förmedla den struktur som ligger till grund för de konstnärliga insatserna.

Arbetet med konstprogrammet och urvalet av konstnärer har skett efter dialog med projektansvarig vid Stockholm konst, rektor för Vasa Real, Förskolechef, Stadion arkitekter, Liljewall Arkitekter samt SISABs förvaltare.

Samrådsgruppen:

Nancy Lawoko, projektledare extern för SISAB, Structor

Erkki Sievänen, projektansvarig, SISAB

Staffan Tapper, landskapsarkitekt, Liljewall Arkitekter

Jenny Söderberg, Stadion Arkitekter

Per Hedlund, rektor Vasa Real

Valeria Giordano, förskolechef

Anna-Karin Ericson, projektchef, Stockholm konst

Johanna Fogel/Malin Ros Tägström administratörer Stockholm konst

Susann Brännström, konstprojektledare, Stockholm konst

Tidplan för konst:

Konstprogram och beslut april 2017

Beslut om skissförslag augusti 2017

Invigning januari 2020

Budget för konst 1 840 906 SEK

Bakgrund

Vasa Real stod klart 1926 och projekterades ursprungligen som gymnasium, men när den invigdes var det som realskola. Arkitekt var Gustaf Améen.

Skolan har en pampig arkitektur med en imponerande huvudentré på den avskurna fasaden mot Karlbergsvägen och Dalagatan. Mot Dalagatan uppfördes 1962-64 en tillbyggnad i två våningar med ritsal och elevmatsal. Kvarteret Resedan med skolbyggnad omges av Karlbergsvägen, Dalagatan och Hälsingegatan. I kvarterets södra del finns bostadshus och postkontor mot Odengatan. Skolan omges av en mur och på gården finns ett stort vårdträd – ett Ginko träd, en kastanj och en del mindre träd.

Möjligen är kastanjen en rest från Bergianska trädgården som låg på platsen under 1800-talet, innan den 1885 flyttades till Frescati.

Trädgården sträckte sig från Karlbergsvägen, långt ner i nuvarande Vasaparken och ända bort till S:t Eriksplan. I Bergianska fanns också landets största botaniska bibliotek med 5000 band, ett herbarium om 15 363 örter, samt en stor insektssamling.

Inne i skolbyggnaden finns små skulpturer integrerade i interiören och målningar som föreställer Stockholm på 1560-talet. Målningarna är utförda av Knut Lindholm.

Fastigheten är grönmärkt på Stadsmuseets Kulturhistoriska klassificeringskarta, vilket innebär att den har ett särskilt stort kulturhistoriskt värde.

Skolan rymmer idag 800 elever. Behovet av fler skol- och förskoleplatser medför att en tillbyggnad planeras längs gårdens södra del samt att tillbyggnad från 1960-talet mot Dalagatan byggs på med tre våningar. Den befintliga förskolan på gården rivs. Sammanlagt kommer skolan att rymma 162 barn i förskolan och 1320 elever i F - 9 klasser.

Tillbyggnaden får entréer till skola och förskola på ömse sidor om gaveln mot Hälsingegatan. Byggnaden längs gårdens södra del får en mörk tegelfasad med en modern arkitektur som tydligt skiljer sig från den äldre skolanläggningen. Påbyggnaden mot Dalagatan anpassas till den befintliga vitputsade tillbyggnaden från 1960-talet. Där ryms klassrum och kök. I den nya delen en gymnastiksal med dubbel takhöjd i bottenvåningen och våning en trappa ner. För att föra in dagsljus placeras ett ljusschakt intill korridoren utanför gymnastiksalen.

På taket planeras en pedagogisk yta för mindre förskolebarn.

Skolgården får en ny utformning med bl.a. en i asfalten markerad löparbana. Kastanjen och ginkoträdet bevaras. Här anläggs en liten botanisk trädgård som påminner om att Bergianska trädgården tidigare låg här. Förskolan får en smal gård söder om den nya byggnaden.

Målsättning

Målsättningen med de konstnärliga insatserna är att bidra till en attraktiv skolmiljö som är välkomnande och medvetet gestaltad. Skolans övergripande målsättning ”Hållbara relationer” och platsens historik kommer på olika sätt relateras i de konstnärliga arbetena. Elever och förskolebarn kommer ha en dialog med konstnärerna under arbetsprocessen och ambitionen är att dialogen skall vara synlig i de slutgiltiga konstverken inomhus. Utomhus arbetar konstnärerna med skolan som tema och platsens historik.

Den konstnärliga gestaltningen skall ha ett ungt, lustfyllt och modernt uttryck som betonar skolans grundläggande uppdrag - att för en ung generation vara en plats för kultur, humanism och bildning. En skola för alla. Konsten ska samspela med arkitekturen i den befintliga skolbyggnaden såväl som med den nya skolbyggnaden. Konsten skall innehållsligt fungera och verka över lång tid, klara slitage och leva vidare i en vardaglig skolmiljö som en aktiv del av skolan och det offentliga rummet.

Urval

Stockholm konst har i samråd med arkitekter, skolledning och projektledning identifierat 5 platser där konstnärliga insatser kan tillföra intressanta kvalitéer.

Fyra sinsemellan olika platser har prioriterats för uppdrag.

Tre platser inomhus som innebär ett nära samarbete mellan konstnär, skola och förskola.

Två platser utomhus på skolgården som relaterar dels till arkitekturen och skolmiljön dels platsens historik. Vasa Real ligger i kvarteret Resedan som anspelar på att Bergianska trädgården tidigare var placerad här. Reseda - resedaväxter/blomväxter.

Växttemat och skolans övergripande tema ”Hållbara relationer” faller på ett naturligt sätt samman till ett tema för konsten både inomhus och utomhus. Fyra konstnärer har, efter omfattande research, valts ut som de mest lämpade för att genomföra gestaltungsuppdrag på fyra av de fem platserna. Konsten ska möta högt ställda krav vad gäller val av material och montering samt motsvara de krav och rekommendationer som gäller för övrig utformning av miljön.

Den femte platsen har vikts för den stora bild som elever tidigare målat och som idag är placerad på skolgården. Målningen tas om hand av Stockholm konst och överförs på ett beständigt material för att sättas upp i skolans elevmatsal.

Val av fyra konstnärskap för fyra platser presenteras och motiveras.

Utomhus:

1.

Skulptur på skolgården i anslutning till den lilla botaniska trädgården. Temat för skulpturen är fotosyntes sol-vatten-växt och relationen till platsens historia som Bergianska trädgården.

Göran Hägg, född i Skåne 1949, bor och verksam i Stockholm. Utbildad på Kungliga Konstakademien i Stockholm. Häggs konst går att finna på en rad konstinstitutioner såsom Moderna Museet i Stockholm, Göteborgs Konstmuseum, Borås Konsthall m.fl.

Hägg har gedigen erfarenhet av att arbeta med skulptur i det offentliga rummet. Bland annat ett flertal platsspecifika verk på flertalet skolgårdar runt om i Sverige. Det specifika i Häggs konst är att han kombinerar ett monumentalt uttryck med humoristisk ungdomlig lekfullhet. Skulpturerna relaterar ofta till växt- och djurriket. I flera verk är vatten integrerat som en del av installationen. Vatten finns på platsen, som inspiration för konsten. Hägg arbetar med lätthet i olika skalor. Även i mindre skala utan att förlora i monumentalt uttryck, det är en tillgång i sammanhanget då utrymmet på platsen är begränsat. Hägg har erfarenhet av att arbeta i de material som efterfrågas för uppdraget. Såsom blåstrad-aluminium, färgsatt med lack som bränns in i materialet. Aluminium har för det här uppdraget förordats på grund av dess hållbarhet utomhus samt att det fungerar bra att färgsätta. Färg berikar platsen och står i fin kontrast till skolgårdens övriga färgsättning. Gjutjärn är inte lämpligt att färgsätta och skulpturer i brons är kostsamt och stöldbegärligt. Den skulpturala gestaltningen kräver ett samarbete med landskapsarkitekt och Hägg har lång erfarenhet av att samarbeta med andra i projekt och gestaltungsuppdrag. Hägg anlitar alltid professionella underleverantörer för gjutning, lackering, smide o.s.v. Det garanterar kvalitet och lång hållbarhet i en utsatt miljö. Göran Häggs samlade erfarenhet och specifika uttryck gör att han är den mest lämpade konstnären för just detta skulpturuppdrag.

2.

Utomhusskulptur på fasad.

Skulpturalgestaltning i form av en skolklocka. Temat är en klocka som innehåller flera dimensioner av tid. Till exempel - realtid/nutid/framtid/globaltid.... En spännande utmaning för en ung konstnär med erfarenhet av avancerad teknik och sinnet förankrat både i realtid, framtid och globaltid. Skulpturens placering på fasaden planeras i samarbete med arkitekt och SISAB.

Ilja Karilampi född 1983 i Göteborg, utbildad på Kungliga Konsthögskolan i Stockholm och Städelschule i Frankfurt. Efter utbildningen bosatt och verksam i Berlin. Karilampi är en typisk representant för den nya globala konstscenen. Han är väl meriterad och visar sina verk på utställningar i London, New York, Berlin och Milano. Just nu aktuell med en utställning på Kiasma i Helsingfors. Kiasma är Finlands motsvarighet till Moderna Museet i Stockholm. Sedan ett år tillbaka bor och arbetar Karilampi i Stockholm. Ofta visar Karilampi väggbaserade skulpturer med en kombination av avancerad teknik och traditionella fysiska material såsom glas, speglar och aluminium. Den här kombinationen, det ungdomliga anslaget och referenserna till modernismen, fungerar väl i sammanhanget och ihop med den nya arkitekturen mot skolgården. Spegel, loggor och koder reflekterar nutid och realtid medan skulpturerna i sin estetiska gestaltning följer en beprövad modernistisk skulpturtradition. Karilampi själv har liknat konstnärsyrket med detektivens: båda arbetar med att ta fram dolda sanningar. Som till exempel klockans tid – tiden är en sanning, men det finns fler lika sanna tider. Karilampis konceptuella inriktning, referensen till modernismen, förmågan att lösa avancerade tekniska utmaningar, erfarenhet av att arbeta med offentlig skulptur och de skulpturala material och digitala redskap som gestaltungsuppdraget kräver, gör Ilja Karilampi mest lämpad för uppdraget.

3.

Inomhus

Förskolans matsal

Konstnärliggestaltning i förskolans matsal. Framför allt på väggen i matsalen, men möjlighet finns att även använda andra delar av rummet för skulpturala element. Konstverket utformas av konstnären i dialog med

förskolans barn och representant för personalen. Även här är naturen och växttemat ett naturligt fokus.

På förskolans gård placeras, i samarbete med landskapsarkitekt, planteringslådor som med sin plantering anknyter till bilden på väggen i matsalen. Barnen kan här följa hur ett litet frö slutligen blir till en blomma och skolans tema ”Hållbara relationer” lyfts fram enkelt och pedagogiskt. Barnen tar med hjälp av personal hand om plantering och skötsel.

Hanna Ljungh, född 1974, bor och verksam i Stockholm. Utbildad på Kungliga konsthögskolan, Konstfack i Stockholm och Parsons School i New York.

Ljung inspireras i sin konst av naturens skönhet, förändring och olika beståndsdelar. Det kan vara i en 5 timmar lång film där konstnären, vackert och poetiskt, följer ljusets vandring över Kebnekaises sakta smältande sydtopp. Eller ett konstverk som mer vetenskapligt fokusera på naturens minsta delar. Ljungh har i en lång rad utställningar visat på bred kunskap om olika tekniker och material lämpliga för bild i större format. Ljungh lämpar sig väl för uppdraget då hon har en övertygande förmåga att ta fram det unika och vackra i naturen samtidigt som hon, utan att bli övertydlig eller torr, visar på människans inverkan på naturens hållbarhet. Ljunghs konst är alltid dekorativ men aldrig banal. Intresset för naturens hållbarhet/förändring, växande/nedbrytning, olika skalor och beståndsdelar, talar för att Ljungh är den mest lämpade för det här uppdraget. Ljungh har egna barn i förskoleålder och har genom dem en aktuell förståelse för åldersgruppen och förskolans pedagogiska intention. Vasa Reals övergripande tema och målsättning skulle kunna vara en titel på Hanna Ljunghs konstverk.

4.

Korridor i bottenvåning, i anslutning till ljusschakt.

Mads Sören Aaroe, bor och verksam i Stockholm, född i Danmark 1983, utbildad på konstakademin i Amsterdam och Kungliga konsthögskolan i Stockholm.

Korridoren har genom ljusschaktet ett ljusinsläpp från sidan. Därför lämpar den sig väl för en konstnärlig gestaltning i form av en relief, som fångar upp dagsljuset. Reliefen tillförs i samband med att betongväggen gjuts på plats. Detta sker i samarbete med SISAB, konstnären lämnar en skiss på reliefen och deltar vid gjutningen. En möjlighet för konstnären är att, i samarbete

med skolans bildklass, ha en dialog med elever för att på det sättet tillföra plats specifika element/bilder till väggen i korridoren.

Det vill säga - konstnärens uppdrag är att, utifrån de givna förutsättningarna, föreslå en konstnärliggestaltning på den platsgjutna betongen samt efter dialog med skolan föreslå en form för det interaktiva arbetet med eleverna.Handledning av elevgrupp ingår inte i konstnärens uppdrag.

Aaroes konstnärskap som omfattar skulptur, relief och måleri. Här finns ett stort hantverksskunnande och intresse för att kombinera olika material och uttryck. Aaröe är meriterad med ett flertal utställningar och offentliga utsmyckningar. I större offentliga verk såväl som i mindre verk, kombinerar han på ett uttrycksfullt och övertygande sätt olika gestaltungsformer, material och tekniker. Det kan vara skulpturer i brons och keramik, reliefer i trä, måleri på duk och fotografi, Aaröes arbeten visar ett gediget och brett kunnande både gällande hantverk, material och konstnärlig gestaltning, som lämpar sig väl för uppdraget på Vasa Real. Han har ett ungdomligt språk och kan obehindrat samarbeta med andra i stora plats specifika konstverk och uppdrag. Aaröes konst har ofta ett konceptuellt tema, som refererar till en ung generations intressen och syn på världen.

Han har tidigare erfarenhet av konstpedagogiskt arbete med ungdomar. I samarbete med skolans elever, är den erfarenheten en tillgång. Mads Sören Aaröe är på alla sätt mycket kvalificerad för ett uppdrag som omfattar så många olika kompetenser.

Stockholm 2017.03.30

Susann Brännström
Projektledare Stockholm konst